

JELENTÉS

A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM
 KEBELÉBEN SZERVEZETT
DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVÉDŐ IRODA
 ELSŐ ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

(1923. JULIUS 1.—1924. JUNIUS 30.)

ÍRTA:

Dr. SZANDTNER PÁL

EGYETEMI NYILV. RENDES TANÁR,
 A DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVÉDŐ IRODA VEZETŐ-ELNÖKE.

I. Mikor a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem, Magyarország területének a háborút követő megcsonkíttatása következtében, ősi otthonát Kolozsvárt elhagyni kényszerült s 1921-ben Szegeden telepedett meg, a maga elvesztett tudományos intézeteinek újraszervezésével párhuzamban s híven hagyományaihoz az egyetemi ifjúság erkölcsi és anyagi érdekeiről is törekedett intézményesen gondoskodni. Az egyetem kezdeményezésére, részint egyes kulturális egyesületeknek (Népies Irodalmi Társaság, DEMKE), részint a helyi társadalomnak támogatásával az egyetem hallgatói számára Diákasztal (Mensa Academica) és internátusok létesültek, majd pedig az egyre súlyosodó gazdasági helyzetben az egyetem Tanácsa különösen is átértve annak igazságát, hogy a főiskolai ifjúságtól megfelelő tanulmányi eredmények csakis az esetben várhatók, ha a tehetséges, de szegénysorsú ifjak a megélhetés gondjaitól mennél nagyobb fokban függetlenítetnek s ha az egyetem hallgatói erkölcsileg is mennél hatékonyabb gondozásban és támogatásban részesülnek, — mind e feladatok intézményes szolgálatára, az egyetem kebelében, külön *Diákjóléti és Diákvédő Irodát* szervezett.

Az Iroda szervezeti szabályzatának kidolgozására, majd magának az intézménynek vezetésére is az egyetemi Tanács csekélységemet kérvén fel, az ilykép elnökletem alá került intézménynek immár lezárt első esztendejéről, az érdekeltek, a jóindu-

latú érdeklődők, főképp pedig az egyetemi ifjúság nemeslelkű barátai számára az alábbiakban számolok be:

II. Bár az Iroda felállítását az egyetem Tanácsa még az 1923. év áprilisában elhatározta s annak mielőbbi beállítása érdekében magam is mindent megtenni igyekeztem, tevékenységét az intézmény valósággal csak az 1923/24. tanév szeptemberében kezdhette meg, részben, mert az Iroda helyiségeinek s felszerelésének kérdése előbb nem volt megoldható, részben meg amiatt, mert a segítségemül kilátásba helyezett irodai munkaerő is csak szeptember hó közepétől állhatott rendelkezésre.

Az Iroda helyiségeit és felszerelését illetően hálával kell kiemelnem egyetemünk *Jog- és államtudományi Karának* megértő jóindulatát, mellyel *Moór Gyula* dr. ny. r. tanár úrnak s csekélységemnek amaz indítványához hozzájárult, hogy hely- és költségkímélés végett az Iroda a kettőnk részére kijelölt szeminárium helyiségekben legyen, e helyiségek szeminárium cílokra leendő használata mellett, elhelyezhető s ezzel egyben a berendezés leglényegesebb nehézségein is átsegített. Így jutott az Iroda, a céljaira legalkalmasabb helyen, az egyetem központi épületében megfelelő helyiségekhez és elegendő bútorzathoz, melyet azután *báró dr. Horváth Emil* népjóléti miniszteriumi államtitkár úr szíves s e helyütt is hálás köszönettel kiemelt jóindulatából egy használatra átengedett írógéppel, az egyetemi Tanács által felajánlott fedezetből pedig a még szükséges hirdetőtáblákkal lehetett kiegészítenünk.

Az Iroda felszerelése körül egyébiránt külön köszönettel tartozunk még *gróf Klebelsberg Kunó* vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Ónagyméltóságának, ki az Iroda első nyomtatványainak és írószerszükségletének költségeire 500.000 K-t volt kegyes engedélyezni, továbbá a *Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Részvénytársaságnak*, mely a szükséges nyomtatványokat és írószereket, a nemes célra tekintettel, úgy a legelső alkalommal, mint azóta is vagy önköltségi áron, vagy éppen ajándékként szállította ill. szállítja.

Így felkészülve várta az Iroda a tanév megnyitását s miután az egyetemi ifjúság az Iroda létesüléséről, valamint arról, hogy az Irodához az egyetemnek *minden* segítségre szoruló hallgatója az Iroda hivatása körébe eső minden ügyben a legteljesebb bizalommal fordulhat, hirdetményileg értesítve lett, 1923. évi szeptember hó 18.-án az intézmény a maga érdemleges munkásságát is megkezdte s tevékenységének közelebbről befejezett első évében az egyetemi ifjúság erkölcsi és anyagi gondozása körül a következő jelentősebb eredményekre tekinthet vissza:

1. Mint *diákvédő* intézmény az Iroda főként az egyetemi ifjúság *erkölcsi és tanulmányi* érdekeinek gondozását tekintette hivatásául, nevezetesen azt, hogy az egyetem hallgatóinak erkölcsi és tanulmányi életét figyelemmel kíséresse, az egyetem hallgatóit,

különösen oly esetekben, melyekben az egyetem székhelyétől távol vagy épen az elszakított területeken lakó szülők gyermekeiről volt szó, alkalmasan kiválasztott társadalmi szervek útján és közvetlenül is gondozásába vegye, az egyetem hallgatóinak, erkölcsi védelmet vagy támogatást igénylő és érdemlő minden ügyükben, segítségül legyen s hogy nekik tanulmányaikban, valamint tanulmányi kedvezményeik és jövő elhelyezkedésük kérdésében célszerű felvilágosításokat s tanácsokat adjon.

Evégből az Iroda elnöke, mindenkit, ki valamely ügyes-bajos dolgában hozzá fordult, szülőt és gyermekét egyaránt, türelemmel és szeretettel meghallgatott, az esetek sajátosságához mért útbaigazításokkal ellátott, méltányos kérelmeiket megfelelő pártolással az arra illetékesekhez közvetítette, a foglalkozást, tanítványokat, vagy egyéb elhelyezkedési lehetőségeket kereső egyetemi ifjakat s pályavégzett növendékeket szakképzettségüknek megfelelő irányban lehetőleg elhelyezte.

Hogy az Iroda a vázolt tekintetekben rövid egyévi működése alatt is mily szolgálatokat tett az ifjúságnak és a szülőknek, eléggé megvilágíthatja az a tény, hogy nem is szólva azokról a naponkint többször is felmerült esetekről, melyekben az Irodától rövid úton kért felvilágosításokat és tanácsokat az elnök az érdekelteknek ugyancsak rövid úton adta meg, az Iroda a tanév folyamán az ifjúságot érintő 1076 beadványt vett át és intézett el. De megvilágíthatja az Iroda idevágó tevékenységének mértékét és körét az a másik tény is, hogy a kihallgatások s az ügyek zavartalan lebonyolítása az Iroda elnökének nemcsak a minden hétköznapon 9—1-ig tartott irodai óráit, hanem igen gyakran még délutánjait is igénybe vették s hogy az Irodának az ifjúság érdekében végzett levelezései 400.000 K-át meghaladó portókötséget emésztettek fel.

Az Irodának az egyetemi ifjúság erkölcsi gondozását célzó akciói körébe esett az intézménynek az a tevékenysége is, melylyel az Iroda vezetősége az egyetem ifjúságával való állandó érintkezést ez ifjúságnak nemcsak egyes tagjaival és esetenként, hanem az ifjúsági egyesületeken keresztül is fentartani igyekezett, hogy ilykép az ifjúság egészének gondolkodásáról s óhajairól tájékozódva, a helytálló törekvéseket támogassa, a netán megigazításra szorulókat pedig elfogulatlanul és szeretettel nyújtott felvilágosítások útján a helyes irányba terelje. E célból, de megavégből, hogy az egyetemi ifjúság az Iroda tevékenysége körébe aktíve is bevonassék, az Iroda elnöke az egyetemi ifjúsági egyesületek vezetőinek szombatonként külön is módot nyújtott arra, hogy azok vele az előző héten történt vagy a küszöbön álló ügyeket megbeszéljék s egészen kétségtelen, hogy ezek a megbeszélések nem kis mértékben mozdították s mozdítják elő, hogy egyetemünk ifjúsága bízik tanáraiban s külső izgatások esetén is mindig megnyugvással fogadta és fogadja az egyetemi hatóságoknak az egye-

temi fegyelem és a zavartalan munka érdekében tett intézkedéseit.

2. Mint *diákjóléti* szerv az Iroda elsősorban a szegénysorsú és jó előmenetelű egyetemi hallgatók nehéz *anyagi* helyzetét igyekezett az anyagi terhek különféle vonatkozásaiban enyhíteni.

E cél érdekében az Iroda az egyetem hallgatóit, illetőleg az egyetemre jövő ifjakat, igazolt reáutaltságukhoz képest a különféle diákjóléti intézmények révén nyerhető anyagi kedvezmények felől állandóan tájékoztatta, a szegénysorsú egyetemi ifjak segélyezésére újabb és újabb segélyforrásokat keresett s az így összegyűjtött fedezetekből az anyagilag arra szorult s szorgalmukkal arra érdemeseknek bizonyult egyetemi hallgatókat különösen ételmezés, lakás, ruházat, gyógykezelés, valamint tandíjak és taneszközök tekintetében támogatta.

Az Iroda ezirányú tevékenységéről számszerű összeállításban az alábbi adatok nyújthatnak képet:

Bevételezett az Iroda

a) adományokból	43,955.561— K
b) az ifjúság járulékaiból	3,605.426·50 „
c) ifjúsági kölcsönök visszatérítéséből	14,909.206— „
	<u>összesen: 62,470.193·50 K</u>

Kiadott az Iroda

a) segélyekre és tanszerekre	29,729.536·50 K
b) nyomtatványokra, írószerekre	1,390.590— „
c) levelezésre	419.636— „
d) kamatmentes ifjúsági kölcsönökre	25,928.850— „

Maradványként készpénzben az új tanévre átvitt az Iroda

	5,001.581— „
	<u>összesen: 62,470.193·50 K</u>

A kiosztott segélyeket illetően kiemelhető, hogy az Iroda

a) az Egyetemi Mensa költségeihez járult	7,360.000— K-val
b) ételmezésben részesített 73 hallgatót	5,046.935— K ért.-ben
c) tan- és vizsgadíjban „ 54 „	2,799.620— „ „
d) lakpénzsegélyben „ 18 „	293.000— „ „
e) ruházati segélyben „ 4 „	248.000— „ „
f) utisegélyben „ 2 „	209.000— „ „
g) betegségi segélyben „ 5 „	247.000·50 „ „
	<u>összesen: 16,203.555·50 K ért.-ben</u>

Az Iroda nyomtatvány- és írószerköltségeire eszközölt kiadásokat egyfelől az a körülmény magyarázza, hogy az Irodához folyamodók személyi adatainak feljegyzésére s a kéréseik előterjesztésére szolgáló nyomtatvány-ürlapok, tekintettel az árak állandó emelkedésére, egyszerre nagyobb mennyiségben voltak beszerzendők, másfelől hogy az Irodának az egyetemi ifjúság ügyes-bajos dolgaival kapcsolatos kiterjedt levelezése jelentős

papír- és írószerszükségletet igényel. Egyébként az Iroda a maga személyzetének javadalmazására semmit sem költött és költ, mert munkáját az Iroda elnöke, a jó ügy érdekében, nobile officiumként látta és látja el, az Iroda egyetlen gépírója pedig egyidejű egyéb beosztása és kötelességei alapján máshonnan és nem az Irodától nyeri illetményeit.

Az Iroda diáksegélyző tevékenységének a fentiekben részletezett irányain kívül az Iroda egyéb úton és eszközökkel is igyekezett az egyetemi ifjúság anyagi gondjain könnyíteni. Egyik ily eszköz volt a kamatmentes kölcsönök intézményének bevezetése, a másik egy oly tankönyvtár létesítése, melyből az arra utalt egyének a szükséges tankönyveket tanulmányaik tartamára ingyen vagy legfeljebb igen méltányos használati díj fejében kölcsön kaphatják.

a) A kamatmentes kölcsönnyújtás bevezetésére az Iroda elnökét egyrészt az a körülmény indította, hogy a magyar korona értékének a legutóbbi időkig folytonos változása s e változással kapcsolatban az áraknak előre ki nem számítható alakulása az egyetemi ifjúságot igen gyakran állította váratlan és hamarjában csak kölcsön felvétele útján fedezhető kiadások elé, másrészt meg az, hogy az egyetemnek az elszakított területekről származó s igen tekintélyes, mert a 460-at meghaladó számú hallgatói, a hazáról eszközölt pénzáttulásoknak nagy nehézsége és lassúsága mellett, a fentartásukra küldött összegeket csak igen rendetlenül s ífteni fizetési kötelezettségeik időpontjával egybe nem esőleg vehették kézhez. Ezek a körülmények az érdekelt egyetemi ifjúság részéről az Iroda elnöke elé hozott arra a panaszra advánkokot, hogy az ifjúság a pénzügyektől még a legindokoltabb s leggarantáltabb esetekben is vagy egyáltalán nem, vagy csak súlyos kamatok ellenében képes kölcsönhöz jutni, nagyon méltányosnak látszott, hogy az Iroda, amennyiben azt fedezetének keretei s a fedezettel szolgálni kívánt tulajdonképeni célok megengedik, az egyetem hallgatóinak, indokolt esetekben s kellő garanciák mellett, kisebb összegű kamatmentes kölcsönöket is nyújtson. A segítség e módjának bevezetését különben az a megfigyelés is indikálta és indikálja, hogy akárhány szegénysorsú derék diák, szegénylősségből vagy önértetből, inkább éhezik és nyomorog, semhogy ingyenes segélyért folyamodjék vagy ilyet elfogadjon. Az ilyeneknél s egyáltalán mindazoknál, kik inkább óhajtanak még anyagi kötelezettség vállalása révén is maguk segíteni önmagukon, mintsem mások ingyenes segélyeire támaszkodni s kinnél az ily indítékokból vállalt kötelezettségek teljesítését tiszteletreméltó motivumaik s egészséges önértetük már magukban is garantálják, helyesebb, mert jellemképzőbb segítség a kölcsön, mint az ingyenes adomány. Egyrészt, hogy egyetemünk ifjúságának erkölcsös és úri gondolkodásáról és kötelességérzetéről a nyilvánosság előtt is tanúságot tegyek, másrészt, hogy meg-

nyugtassam azokat, kik az ifjúságnak kölcsönökkel való segítségét, nehogy e kölcsönök az ifjúság könnyelmű költekezését előmozdítsák, aggályosnak tartják. — örömmel szögezem le a tényt, hogy bár egyetemünk ifjúsága az Iroda támogatását kölcsönök tekintetében igen jelentős mértékben igénybe vette és veszi, kölcsönvevők a részükről vállalt ily kötelezettségeknek elismerésre méltó lelkiismeretességgel és pontossággal tettek és tesznek eleget. Annak a kereken 26 millió koronát kitevő összegnek, melyet az Iroda a tanév folyamán 113 egyetemi hallgatónak 230 kisebb-nagyobb tételben kamatmentesen kölcsön adott, legnagyobb hányada mindjárt a kölcsönvevő által vállalt teljesítési határidőben rendesen visszafizettetett s még le nem járt hátralékai is teljes bizonyossággal ki fognak egyenlítettni.

b) A szegénysorsú egyetemi hallgatók tanulmányainak megkönnyítésére az Iroda kebelében szervezett *Tankönyvtárnak* kifejlesztését *gróf Klebelsberg Kunó* vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úrnak a jelzett célra együtt 12 és félmillió koronát kitevő s e helyütt is a leghálásabb köszönettel kiemelt adományai tették lehetővé. Magát a Tankönyvtárat az Iroda, egyrészt a *H. Ray Legate* úr által a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szegedi Csoportja részére adott, másrészt az Egyetemi Kör által hasonló célokból korábban gyűjtött tankönyvvállományból, már előzetesen megszervezte ugyan, érdemleges méretűvé azonban a könyvtár tényleg csak a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter úrnak fent említett adományai révén volt fejleszthető. Az Iroda e jelenleg *100 millió koronánál is többet érő intézménye* a tanév végével 77-féle jogkari, 82-féle orvoskari, 154-féle bölcsészeti, 20-féle természettudománykari tankönyvet, összesen 785 példányban s 945 kötetben foglalt magában s hasznosságát és forgalmát mutatja, hogy az a tanév folyamán *128 szegénysorsú egyetemi hallgatónak 436 ízben kölcsönzött ki tankönyveket* az előadásokkal leendő együttthaladhatásuk s a vizsgálatokra leendő előkészülhetésük érdekében.

Bármily szeretettel s odaadással igyekezett is azonban az Iroda vezetősége a segítségért hozzá fordult egyetemi ifjúságot ügyeiben-bajaiban támogatni, *nem szenved kétséget, hogy azok a szép eredmények, melyeket az Iroda előzőekben vázolt munkássága felmutat, elsősorban azoknak a nemeslelkű emberbarátoknak és hazafiaknak köszönhetők, kik az intézményt nagy céljaiban erkölcsileg és anyagilag segítették.* Róluk e jelentés révén a nyilvánosság előtt is megemlékeznünk, nekik az egyetemi ifjúság részére oly meleg szívvel s oly megértő áldozatkészséggel nyújtott erkölcsi és anyagi jókért ez ifjúság, az Alma Mater s az Iroda nevében a legbensőbb hálával e helyütt is köszönetet mondanunk oly elmulaszthatatlan s kedves kötelesség, melyet emberszeretetükkel kiváltott érzelmeink, e jelentés célzott teljességétől függetlenül is, parancsolólag írnanak elő számunkra.

Intézményünk lelkes pártfogóiként kell megemlékeznünk elsősorban egyetemünk összes hatóságairól, különösen *dr. Pfeiffer Péter*, † *dr. Veszprémy Dezső* és *dr. Reinbold Béla* időközi Rector Magnificusokról, *dr. Ereky István*, *dr. Demeter György*, *dr. Csengerly János*; *dr. Schmidt Henrik*, *dr. Haar Alfréd*, *dr. Ortvay Rudolf* időközi dékán urakról, kik az intézményt egész tevékenységében mindenkor a legnagyobb jóindulattal támogatták. Nem kisebb hála-ra köteleztek le bennünket: *dr. gróf Teleki Pál* v. miniszterelnök, egyetemi tanár úr, *dr. Tóth Lajos*, *dr. Nagy Árpád*, *dr. Czakó Elemér*, *dr. Papp Antal* államtitkár, *dr. Bielek Aladár*, *dr. Hankó Elemér*, *dr. Magyary Zoltán* min. tanácsos, *dr. Papp Alajos* és *dr. Csiky József* min. titkár urak, mint a kormányhatóságokhoz intézett különféle előterjesztéseink jóakaró támogatói. Hasonlóképp nagy hálaival vagyunk *dr. Aigner Károly* úr, Szeged és Hódmezővásárhely törv. hat. városok főispánja, *dr. Szalay József* ker. rendőrfőkapitány úr, *dr. Daimler Sándor* Békés-vármegyei alispán úr, *dr. Somogyi Szilveszter* úr, Szeged szab. kir. város polgármestere, *dr. Kolosváry Bálint*, *dr. Menyhárh Gáspár*, *dr. Tóth Károly*, *dr. Györfly István*, *dr. Kosutány Ignác* egyetemi ny. r. tanár urak, *dr. Bottka Sándor* rendőrfőtanácsos úr, *Józan Miklós* unitárius püspöki helynök úr, *dr. Lippay György* kir. tanterületi főigazgató úr, *Koós Elemér* és *dr. Jedlicska Béla* m. kir. kormányfőtanácsos urak, *Temesváry József* gyógyszerésztestületi elnök úr, *dr. Dávid Lajos* egyetemi m. tanár úr, *Prelogg József*, *Kaufmann György*, *Dely Géza* középiskolai, *Várnay Dezső* s *Czigler Arnold* részvénytársasági igazgató urak, *dr. Csiky Gábor* és *Barabás István* unitárius lelkész urak, *dr. Dósa István* és *dr. Szőke Sándor* főszo-lgabíró urak, *dr. Tonelli Sándor* keresk. és iparkamarai s *dr. Hajnal István* ügyvédi kamarai titkár urak, valamint *dr. Hoffmann Ferenc* és *Venner Sándor* szerkesztő urak iránt, kik elhelyezkedést kereső ifjaink kéréseinek felkarolásával, illetve az ifjúság egyéb javát célzó javaslataink és akcióink támogatásával voltak szívesek segítségünkre lenni.

Az intézmény anyagi eszközöket igényelt és igénylő céljaira áldoztak: Az egyetemi ifjúság néhány, magát megneveztetni nem óhajtó barátja (10,639.500 K összegű gyűjtéssel), Rev. W. H. Drummond angol unitárius lelkész úr (50 angol font ért. gyűjtése), a m. kir. *Ferencz József-Tudományegyetem tanári kara* (2,671.004 K), a *Szegedi Gyógyszerész Testület* (1,395.000 K), a *Szegedi Építő Ipari Részvénytársaság* (1,000.000 K), *Szentes r. t. város tanácsa* (1,000.000 K), a *Youngstowni Magyar Egyletek és Egyházak Nagybizottsága* és *Molnár Mihály* amerikai magyar vállalkozó úr az Amerikai Magyar Hirlap szerkesztősége útján (5—5 dollár), ögróf *Pallavicini Alfonz Károly* úr (810.000 K ért. termény), a *Hódmezővásárhelyi Székely Magyar Társas Kör* (750.000 K), *dr. Wolf Ferenc* tiszti-főorvos úr (az Amerikai Vöröskereszt-Egylet adományaként 5 kg. cacao, 25 kg. méz, 25 kg. cukor),

dr. Heinrich István kir. közjegyző úr (550.000 K), az *egyetemnek az 1923/24. tanév folyamán felavatott doktorai* (462.500 K), *dr. Györffy István* egyetemi ny. r. tanár úr (387.000 K gyűjtés), *Józan Miklós* unitárius püspöki helynök úr (4 dollár), *dr. Csiky Gábor* unitárius esperes úr, *Kovács Miklós* körjegyző úr, *Tholt István* jogszigorló úr (300—300.000 K), *Kétegyháza község* előljárósága (250.000 K), *Makó r. t. város tanácsa*, *Szeged-Csongrádi Takarékpénztár* s *Rev. Fr. Hankinson* angol unitárius lelkész úr (200—200.000 K), a *Szegedi Ügyvédi Kamara* (180.000 K), az orvoskari hallgatók „*Csaba*“ egyesülete (170.000 K), *Heffner Jakab* gazdasági tanácsos úr (137.535 K), *Pitvaros község előljárósága* (130.000 K), *Békéscsaba r. t. város tanácsa*, *dr. Farkas Béla* egyetemi tanár úr (120—120.000 K), *Deszk község* előljárósága (106.000 K), *dr. Dósa István* kiskundorozsmai írási főszolgabíró úr, valamint *Fischof Gyula* úr, a Magyar-Olasz Bank szegedi fiókjának igazgatója s *Godstein Jenő* úr (100—100.000 K), *dr. Szőke Sándor* csongrád-mindszenti írási főszolgabíró úr (60.000 K), *Kübekháza község* előljárósága s *Pavkóvics Rezső* nagykereskedő úr (50—50.000 K), *H. Ray Legate* úr (40.000 K), id. *dr. Imre József* egyetemi ny. r. tanár úr (35.000 K), *Doboz község* előljárósága (34.200 K), *Banner János* egyetemi m. tanár úr útján *N. N.* és *dr. Daimler Sándor* alispán úr (30—30.000 K), *dr. Szalay József* ker. rendőrfőkapitány úr, valamint *Nagykopánecs* és *Nagymailáth községek* közönsége (25—25.000 K), *Ambróztalva község* előljárósága, *dr. Bartók György* egyetemi ny. r. tanár úr s *Biró József*, *Gersch Áron*, *Izrael Adolf* és *Székely Tibor* egyetemi hallgató urak (20—20.000 K), *Bartha Károly* joghallgató úr (15.000 K), *dr. Polinszky Gyula* cégvezető úr, *Tunyogi Csapó Miklós* és *Hirsch Zoltán* egyetemi hallgató urak, valamint *Szegedi Huspénztár Részvénytársaság* igazgatósága és *Csanádapácza* s *Kevermes községek* közönsége (10—10.000 K), a *DEFHE Szegedi Csoportja* (7300 K), *Schreiber Endre* cégvezető úr, *dr. Vinczi Károly* egy. titkár úr, *dr. Zombory Jenő* kir. ügyészségi elnök úr s *Herzsényák Mihály* és *Spielmann Jenő* egyetemi hallgató urak (5—5000 K), *Varga Zsigmond* orvoskari hallgató úr útján *N. N.* tanítónő (1000 K).

Fogadják a nemeslelkű adakozók és pártfogóink, az egyetemi ifjúság s ennek diákvédő intézménye iránt tanúsított áldozatkészségükért és jóindulatukért, legőszintébb köszönetünket azzal a megnyugtatható tudattal, hogy támogatásuk minden esetben arra utalt, gyakran pedig egészen árva, vagy szülőiktől végleg elszakított derék magyar ifjúnak enyhített a mai nehéz időben különösen is nehéz helyzetén.

III. Minthogy egyetemünkön nem egvedül a Diákjóléti és Diákvédő Iroda, hanem *egyéb intézmények is lelkes tevékenységgel szolgálták az egyetemi ifjúság erkölcsi és anyagi gondozását*, az Iroda működéséről szóló ez a jelentés csak részleges és egyoldalú képét adná az egyetemünk ifjúsága javára tényleg kifejtett

munkásságnak, ha ezeknek a hasonló célú többi intézményeknek tevékenységéről is számot nem adna, annál is inkább, mert az Iroda szabályzata szerint az egyetemünkön ill. azzal kapcsolatban folyó diákjóléti és diákvédő akcióknak egész menetét és eredményeit figyelemmel kísérni az Irodának szintén egyik feladatát képezte és képezi. Ily diákjóléti és diákvédő intézmények voltak az Iroda mellett az 1923/24. tanév folyamán: az Országos Menekültügyi Hivatal Szegedi Diákvédelmi Kirendeltsége, az Egyetemi Diákasztal (Mensa Academica), az Egyetemi Horthy Miklós-Internátus, a Keletmagyarországi Főiskolai Hallgatók Bocskay-Internátusa, az Egyetemi Szent Imre-Kollégium, a Keresztény Főiskolai Hallgatók „Centrum“ Fogyasztási Szövetkezete s az egyetemi ifjúság különféle bajtársi egyesületei.

1. Az *Országos Menekültügyi Hivatal Diákvédelmi Kirendeltsége*, ugyancsak *vezetésem alatt*, az elszakított országrészekből menekült szegénysorsú egyetemi hallgatók támogatásával foglalkozott. E célra az Országos Menekültügyi Hivatal vezetője, báró *dr. Horváth Emil* népjóléti miniszteriumi államtitkár úr a tanév folyamán összesen 10.163.287,50 K fedezetet bocsátott rendelkezésemre, melyből 72 menekült egyetemi hallgató részesült ételmezési segélyben, 6 menekült egyetemi hallgató kapott tanulmányi segélyt s 11 menekült egyetemi hallgató nyert lakpénz-, ill. gyógykezelési és utazási segélyt. Sajnos, a tanév végével az Országos Menekültügyi Hivatal megszüntetettvén, tevékenységét a hivatalnak ez a Kirendeltsége is megszüntetni volt kénytelen, úgy, hogy a menekült egyetemi ifjúság sorsát oly megértéssel szíven viselt ennek az intézménynek, mely az egyetem szegedi letelepedésekor a menekült ifjúságnak első s szinte egyetlen támasza volt, áldásos működését a jövőben nélkülözni leszünk kénytelenek.

2. Az *Egyetemi Diákasztal (Mensa Academica)*, az egyetemi Tanács által választott Felügyelő Bizottságnak s e bizottság elnökének, *dr. Kolosváry Bálint* egyetemi ny. r. tanár úrnak vezetése mellett, az egyetem ifjúságát általában jutányos árú s tápláló ételmezéssel látta el, a szegénysorsú egyetemi hallgatókat pedig részben leszállított áron, részben ingyen ételmezve, igyekezett az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Irodával megosztani azokat az anyagi gondokat, melyek elé szegénysorsú diákjaink nagy száma és súlyos anyagi reáutaltsága az Irodát állította. Egyetemünk e diákjóléti intézménye, a tanév folyamán ott étkezett átlag 300 egyetemi hallgató által befizetett ételmezési díjakon *kivül*, államsegélyben s terményekben és pénzben begyűjtött adományokban kereken 93 millió koronát fordított a Diákasztalnál étkező egyetemi ifjúság ételmezésének feljavítására és 74 szegénysorsú egyetemi hallgató félárú ill. egészen ingyenes ételmezésének fedezésére.

Az *intézménynek* e helyütt is hálával megörökített *jótevői voltak*: *dr. Futó Jenő* ref. főgimn. tanár úr (3.338.700 K készpénz, 20 doboz kávé, 7 l. zsír, 8 zsák liszt gyűjtésével), *dr. Györffy Ist-*

ván egyetemi tanár úr (7500 K adománnyal és az egyetemi botanikus kert telkéről 12 q kukorica átengedésével), a *mezőhegyesi állami birtok gazdasági intézősége* (5 q főzöliszt adomány), *Szeged szab. kir. város tanácsa* (2.190.000 K), a *TÉBE* (dr. Sichermann Bernát úr jóindulatú ajánlatára 2.000.000 K adomány), *Kiskunhalas r. t. város közönsége* (155 kg. liszt, 97 kg. burgonya, 55 kg. buza, 25 kg. bab, 20 kg. hagyma, 2 kg. zsír, 5000 K készpénz gyűjtés), *Kovács Aranka* úrasszony (1.105.000 K adomány), *Back Bernát* m. kir. kormányfőtanácsos úr (85 kg. főzöliszt s egy egyetemi hallgató ellátására 290.000 K), a *Mezőhegyesi Cukorgyár igazgatósága* (50 kg. cukor), *Vásárhelykutas község közönsége* (120 kg. buza, 40 drb tojás, 50 kg. burgonya), *DEMKE* (700.000 K segély), *N. N.* (257.050 K adomány), *Kiss Pál* úr (50 kg. rozs), *Borbás Imre* úr (110.000 K gyűjtés), báró *Gerliczy Félix*, † *dr. Lukáts Adolf* s *dr. Márton József* urak, valamint *Hajduböszörmény*, *Hajduszoboszló* és *Hódmezővásárhely városok közönsége* (100—100.000 K adomány), *Schmidt N.* úr (1 kg. paprika), *Emőd* (82.300 K), *Tóth Sándor* úr (3 kg. liszt, 10 kg. buza), *Bartók Gy.* úr (20.000 K), *Csongrád megye közönsége* (20.000 K), *Békésmegye közönsége* (15.000 K), *Hódmezővásárhelyi Központi Takarékpénztár* (10.000 K), *dr. Tóth Imre* úr (65.000 K), *Győr város közönsége* és *Vámospércs község* (5—5000 K).

3. Az *Egyetemi Horthy Miklós-Internátus*, melyet ugyancsak *dr. Kolosváry Bálint* egyetemi tanár úr igazgatott, részben a *vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium* támogatásával (10.092.152 K), részben a *népjóléti m. kir. Miniszter* úrnak s *gróf Bethlen Istvánné Önagyméltóságának adományaiból* (1.600.000 K, ill. 1.000.000 K), *135 ifjúnak* és *31 nőhallgatónak* adott a tanéven át igen jutányosan lakást, fűtést és világítást. Az *internátus jötevői voltak még: dr. Győrffy Istvánné, dr. Szabó Józsefné, Schill Fülöpné, Ronter Pálné* és *Brucknerné* úrnők, valamint *dr. Szirmai János* úr (1—1 lepedő), a *MANSZ Szegedi Csoportja* (300.000 K), az *IKER* és *Studium R. T.* (120.000 K), *dr. Lux Ervin* úr (50.000 K), *dr. Kovács Gábor* úr (40.000 K), *dr. Széki Tiborné* úrnő (15.000 K), *dr. Engel Rudolfné* úrnő (10.000 K).

4. A *Keletmagyarországi Főiskolai Hallgatók Bocskay-Internátusa*, szellemi irányításom alatt, 56 egyetemi hallgatónak nyújtott részben ingyenes otthont. Az intézetet fentartó *Népies Irodalmi Társaságnak* s elnökének *dr. Sebess Dénes* ny. államtitkár úrnak, valamint *dr. Udvarhelyi Dezső* elnökhelyettes úrnak egyetemünk ifjúsága iránt érzett meleg jóindulatáról tanuskodik, hogy a Társaság az internátus céljaira saját tőkéjéből igen szép épületet vásárolt, azt nagy költséggel berendezte és fentartja s a tanév folyamán az internátusi növendékek lakásának, fűtésének s világításának költségeire, részint a saját fedezetéből, részint hozzá befolyt adományokból, közel 12 millió koronát áldozott.

5. Az *Egyetemi Szent Imre-Kollégium*, méltóságos és főtisz-

telendő *dr. Glattfelder Gyula* csanádi megyéspüspök úrnak alapításából és *dr. Erdélyi László* egyetemi ny. r. tanár úrnak igazgatása mellett, egyetemünk róm. katolikus vallású hallgatói közül *48-nak* adott igen jutányosan internátusi lakást, sőt közülük 20, illetve 11 szegénysorsú hallgatót ingyenes étellel is ellátott.

6. Az egyetemi ifjúság egyesületei közül:

a) a joghallgatók „*Verböczy*” bajtársi egyesülete, részint tagjainak járulékaiból, részint kultúrdélutánjainak bevételeiből, tagjainak *kamatmentes kölcsönöket* nyújtott 150.000 K összegben s 3 szegénysorsú tagja között *12* esetben *298.000 K* értékű *segélyt* utalt ki.

b) Az orvoskari hallgatók „*Csaba*” bajtársi egyesülete, jó-részt belső gyűjtésből, *26* esetben *segítette* szegénysorsú tagjait összesen *1.150.000 K-val*, ami mellett az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda céljaira is juttatott 170.000 K-t.

c) A *SZEFHE Szegedi Csoportja* 20 esetben összesen *4.167.000 K* értékű *kölcsönnel* segítette tagjait.

d) A *DEFHE Szegedi Csoportja* a tanév folyamán *40* szegénysorsú tagjának együtt *2.735.000 K-t* kitevő *segélyt* adott.

e) Az *Egyetemi Szent Imre-Egyesület* 9 egyetemi hallgató-nak nyújtott összesen *380.000 K* értékű segítséget.

f) A *Keresztény Főiskolai Hallgatók „Szegedi Centrum” Fogasztási Szövetkezete*, amellett, hogy az egyetemi ifjúságot papir-, írószer- és divatárú-üzletében jelentős árkedvezményhez, borbélyüzletében pedig igen olcsó kiszolgáláshoz juttatta, üzemeinek vezetésében 3 egyetemi hallgató-nak nyújtott az egész tan-éven át tisztességes teljes megélhetést.

Összefoglalva azokat az eredményeket, melyeket a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem különféle diákvédő és diák-jóléti intézményei, az 1923/24. tanév folyamán, az egyetemi ifjú-ság erkölcsi és anyagi javát célzó emberbaráti és hazafias mun-kásságukban egymással összefogva elérték, megnyugvással álla-pítható meg, hogy bár annak a sok jóindulatnak és fáradozásnak, melyet ez intézmények s vezetőik az egyetemi ifjúság ügyének áldoztak, nem sikerült is az egyetemi ifjúság útjából a nyugodt és gondmentes tanulmányok minden akadályát elhárítania, de, hála az ifjúság jóbarátainak, sikerült az akadályokat mégis oly mértékben csökkentenie és enyhítenie, hogy az Egyetemi Diák-jóléti és Diákvédő Iroda legjobb tudomása szerint az egyetem egyetlen szegénysorsú hallgatójának sem kellett tanulmányait lebírhatatlan anyagi gondok miatt abbahagynia, vagy a vizsgá-latoktól, a megfelelő tankönyvek hiányában, illetve a vizsgálat anyagi költségeinek fedezni nem tudása miatt, elállnia. *A m. kir. kormány jóindulata, jóbarátainknak még az államét is meghaladó önzetlen támogatása s az egyetem Karainak a tan- és vizsgadíj-kedvezmények terén tanúsított az a nagylelkűsége, mellyel a tanév folyamán a szorgalmas hallgatóknak összesen 22,507.000 K tan-*

díjat elengedtek, a menekült hallgatóknak pedig 13.470.000 K. tandíjsegélyt engedélyeztek, az egyetem 1180 főt számlált hallgató-ságából összesen 280 egyént (az összhallgatósból 23%-ot) részesítettek összesen és kereken 230.000.000 K értékű segélyben s hogy ez az anyagi támogatás erkölcsi és tanulmányi téren is mily áldásosan éreztette hatását, örvendetesen illusztrálhatja a tény, hogy a tanév folyamán az egyetemen megkisérelt összesen 2176 különféle vizsgálat közül 357 (16%) kitünő eredménnyel végződött.

Képét adva fentiekben annak a tevékenységnek, melyet a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem Diákjóléti és Diákvédő Irodája s az egyetemnek ez Irodával összhangban működő többi diákvédő intézményei az 1923/24. tanév során az egyetemi ifjúság s benne a szebb és jobb magyar jövő érdekében önzetlenül s legjobb erőik szerint kifejtettek, búcsúzóul azoktól is, kik bennünket gyakran igen nehéz munkánkban lelkesedéssel és áldozatokkal támogattak s azoktól is, kik e munkának és áldozatoknak gyümölcseit élvezték, kérnem kell valamit.

Ifjúságunk nagy nyomorát ismerve, *barátainkat s jótevőinket*, irántuk érzett hálánk és köszönetünk újólagos kifejezése mellett, *arra kérem, hogy ifjúságunkat szeretetükben, diákvédő intézményeinket áldozatos jóindulatukban továbbra is megtartani s derék fiainknak újabb jóbarátokat szerezni kegyeskedjenek.*

Hjainkhoz pedig, kik bajaikban hozzánk fordultak s kiket a kölcsönös, megértés és bizalom s az Alma Mater fiainkká tett és tesz, *kérésem e helyütt is az, hogy a vett jókról meg ne feledkezzenek* s majd ha egyszer az élet az emberszeretet gyakorlásának anyagi lehetőségét számukra is megnyitja, *visszaemlékezésük a multa juttassa eszükbe, hogy Alma Materünknek a jövőben is mindig lesznek gvámolitásra érdemes gyermekei.*

Isten áldása legyen jótevőinken, egyetemünkön s ifjúságunkon!

Szeged, 1924. évi szeptember hó.